

Uit de klas in de kunst

Natuurkundigen hebben weliswaar de naam creatief te zijn, maar je verwacht niet dat ze hun huis in Afrikaanse kleuren rood, groen, geel en zwart schilderen. Wim Reimert deed dat en meer nog: op zijn garagedeur in Leeuwarden prijkt een afbeelding van een bijna levensgrote olifant. Ook het interieur verraadt de niet alleen kunstminnende maar ook kunstzinnige inslag van de bewoners en hun onmiskenbare band met Afrika.

Drie jaar geleden zette Reimert een opmerkelijke stap in zijn carrière. Hij koos ervoor een punt te zetten achter zijn natuurkundeleraarschap en fulltime kunstschilder te worden. Zo'n beslissing neem je natuurlijk niet in een opwelling. Hij groeide ernaartoe.

Doorgeven van verworvenheden

"Ik studeerde in de jaren '70 natuurkunde in Groningen. Toen al had ik voor de kunst kunnen kiezen zoals mijn jongere broer dat deed. Maar de kracht waarmee het onderwijs me trok, was veel sterker. En als je het onderwijs in gaat, dan kun je het beste natuurkunde studeren. Dat is het mooiste vak."

Tijdens die Groningse jaren leerde hij zijn vrouw Elske kennen met wie hij zich na zijn afstuderen liet uitzenden naar Zambia, zij als tropenarts en hij als docent natuurkunde. Daar beleefde hij zes prachtige jaren: "Weliswaar grote klassen maar de leerlingen hingen aan mijn lippen en er was een cultuur met een enorm respect voor de docent. Bij terugkeer in Nederland vielen de Hollandse mavo- en havoklassen me dan ook rauw op de maag. Het was moeilijk om mijn onderwijsidealen te blijven koesteren. Ik vind het prachtig om onze verworvenheden door te geven aan volgende generaties maar dan moet de ontvangende partij daar wel voor open willen staan." Gelukkig duurde deze bezoeking slechts twee jaar en kreeg hij de mogelijkheid zijn carrière aan de Internationale School in Haren voort te zetten. Omdat hij daar verwend werd met heel kleine klassen – de grootste bestond uit veertien

Het theater van de fysica, één van Reimerts vroegere werken, is een soort kijkdoos waarin hij de essentie van het leraarschap weergeeft. We zien op een podium een docent voor een schoolbord, volgekalkt met formules over de wet van Snellius en breking van licht in een prisma. "De brekingshoeken in het prisma onder op de podiumrand kloppen. Maar wanneer het licht al lang het prisma verlaten heeft, sta ik mezelf wel toe dat er vreemde dingen gebeuren met het spectrum."

leerlingen en de kleinste uit één – had hij volop gelegenheid om heel persoonlijk met zijn leerlingen en de natuurkunde om te gaan. In de vierentwintig jaar dat hij aan deze school verbonden was, kreeg hij bovendien alle kans om zich meer en meer aan zijn hobby te wijden: het schilderen. "In het schilderen voelde ik me vrij en hoefde ik niet iets aan anderen door te geven. Schilderijen hebben geen boodschap, ze lokken hooguit een reactie uit." Ondertussen beviel het lesgeven hem uitstekend en werd de natuurkunde steeds

belangrijker voor hem. Niet alleen omdat hij met zijn vak zijn leerlingen wist te motiveren en te inspireren maar ook omdat in zijn schilderijen de natuurkunde een grote rol ging spelen. Veel van zijn werk verraadt dan ook zijn achtergrond als fysicus.

Carrièreswitch

Nadat hij op het dak van zijn garage een atelier had laten bouwen en op de garagedeur een olifant had afgebeeld, begon zijn werk als kunstschilder serieuzere vormen

aan te nemen. Tijdens surveillance-uren ontstonden vaak ideetjes en schetsen die vervolgens thuis in het nieuwe atelier werden uitgewerkt. Reimert nam schilderijen mee naar school om er met leerlingen over te kunnen praten. Hij maakte schilderijen over de wetten van Newton waar zoveel over te vertellen viel dat ze een didactische functie kregen. Hij maakte schilderijen die de esthetiek van de natuurkunde lieten zien en tegelijkertijd een discussie opgang brachten. Zijn leerlingen prezen zich gelukkig met een kunstschilder als docent, al was het alleen maar om de prachtige tekeningen die hij op het bord achterliet. “Zo leerde ik mijn leerlin-

fulltime kunstschilder. Met nadruk zegt hij “niet omdat ik genoeg had van het onderwijs, maar ik had de ambitie om meer te doen met de kunst.”

Hij heeft nu een heel ander leven: niet meer het sociale gebeuren van de school maar een solitair bestaan in zijn atelier. “Dat onderga ik blijmoedig.” Hij zou niet terug willen naar zijn school, “al mis ik wel het contact met mijn leerlingen. Dat was altijd inspirerend. Nu ga ik om met kunstenaars: chaoten in vergelijking met onderwijsgeveden, maar zelfs dat bevalt me. Inmiddels ben ik bestuurslid van een kunstenaarsvereniging.”

hij vertrouwd is met de betreffende wet. “Uitgangspunt is de wet. Daar houd ik me aan. De vrijheden die ik me als kunstenaar veroorloof, liggen uitsluitend op het kunstzinnige vlak. Anders zou ik met zo’n wet aan de haal kunnen gaan. De wet legt me dus beperkingen op. Vaak moet ik zelfs schilderen met de rekenmachine in de hand. Zo

Alles
moet kloppen

Net als de eerste serie van 24 wetten is ook de tweede serie uitgebreid met een 25ste schilderij. Het schilderij, getiteld *It's about time*, kan alleen maar door een fysicus gemaakt zijn. Wat herkennen we er niet in? Een 4-dimensionale hyperkubus, het onzekerheidsprincipe, de constante van Planck, wormgaten, golven, deeltjes, de tweelingparadox, de gamma-factor, kwantumverstreming, het dubbelspleetexperiment: een ode aan de natuurkunde.

gen op een creatieve manier met de natuurkunde om te gaan en liet ik de eeuwenoude band tussen kunst en wetenschap zien.” Naast het leraarschap volgde Reimert meerdere cursussen en sloot zich aan bij een kunstenaarskring in zijn regio. Uiteindelijk, drie jaar geleden, op zijn eenenzestigste, maakte hij de onvermijdelijke carrièreswitch. Hij zegde zijn baan als leraar op en werd

Wim Reimert in zijn atelier

De natuurwetten

Bij het afscheid van zijn school heeft hij een bundel van 24 schilderijen samengesteld, elk met een korte toelichting. Ieder schilderij vertelt iets over een natuurwet. Inmiddels is er een tweede bundel over nog eens 24 natuurwetten verschenen. Het zijn met name fysici die zich voor deze schilderijen interesseren. Dat is niet zo verwonderlijk. Waar de niet-natuurkundige wordt aangesproken door het mooie plaatje, krijgt de natuurkundige er ook een ‘aha-erlebnis’ bij. Reimert is blij dat hij op deze manier de band met zijn vak heeft behouden. Als hij met een nieuw schilderij begint, leest hij zich eerst in zodat

verlang ik van mezelf dat het kwadratische verband in de gravitatiewet van Newton ook echt kwadratisch weergegeven wordt. Alles moet kloppen. Ik kan mezelf wel de haren uit het hoofd trekken als achteraf blijkt dat ik een fout heb gemaakt. Zo heb ik een schilderij over de wet van Archimedes: een weegschaal onder water met een massa van 1 kg erop. Ik heb precies uitgerekend hoeveel de weegschaal moet aanwijzen maar er geen rekening mee gehouden dat de weegschaal zelf ook gedeeltelijk onder water staat. Ik kan het me niet veroorloven de weegschaal maar een willekeurige waarde te laten aanwijzen. De wet moet kloppen. Gelukkig biedt elk schilderij me ook voldoende vrijheden om me artistiek te uiten, bijvoorbeeld in de keuze van de kleuren.” ●

NOOT

Meer informatie over Wim Reimert, zijn schilderijen, zijn exposities en zijn bundels *24 laws of physics* is te vinden op zijn website: wreimert.nl. In de komende nummers van *NVOX* zullen meer schilderijen uit de serie *Wetten van de natuurkunde* van Wim Reimert gepubliceerd worden.